

28.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 13 stycznia 1933 r.

o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnem pracowników „Polskiego Monopolu Tytoniowego”, „Państwowego Monopolu Spirytusowego” i „Polskiego Monopolu Solnego”.

Na podstawie art. 11 ustawy z dnia 18 marca 1932 r. o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polski Monopol Tytoniowy” (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 240), art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 czerwca 1932 r. o przedsiębiorstwie „Polski Monopol Solny” (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 497) i art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 586) zarządzam co następuje:

C z ę ś ć I.

PRZEPISY SŁUŻBOWE.

Postanowienia ogólne.

§ 1. Przepisy niniejsze regulują stosunek służbowy pracowników przedsiębiorstw państwowych: „Polski Monopol Tytoniowy”, „Państwowy Monopol Spirytusowy” i „Polski Monopol Solny”, nazywanych w dalszym ciągu niniejszego rozporządzenia „monopolami”, z wyjątkiem:

- a) dyrektorów wspomnianych monopolów, którzy są urzędnikami państwowymi w rozumieniu ustawy o państwowej służbie cywilnej,
- b) robotników,
- c) pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

Stosunek służbowy pracowników, podlegających niniejszemu rozporządzeniu, ma charakter publiczno - prawny.

§ 2. Zawiazywanie i rozwiązywanie stosunku służbowego z pracownikami monopolów oraz wydawanie wszelkich innych decyzji w sprawach, objętych niniejszym rozporządzeniem, należy, o ile poszczególne przepisy nie stanowią inaczej, do Dyrekcji właściwego monopolu.

W imieniu Dyrekcji decyzje do niej należące wydaje Dyrektor monopolu lub w jego zastępstwie upoważnieni do tego przez Dyrektora pracownicy Dyrekcji.

§ 3. Jeżeli rozporządzenie niniejsze inaczej nie postanawia, od decyzji Dyrekcji monopolów w sprawach, wynikłych z niniejszego rozporządzenia, można wnieść w ciągu dni 14 odwołanie na piśmie do Ministra Skarbu, którego orzeczenie jest w toku instancji ostateczne.

Odwołanie nie ma mocy odraczającej, jeżeli rozporządzenie niniejsze inaczej nie stanowi.

§ 4. Kandydaci do służby w monopolach powinni posiadać:

- 1) obywatelstwo polskie,
- 2) nieskazitelną przeszłość,
- 3) ukończony 18 rok życia,
- 4) kwalifikacje pod względem wykształcenia i przygotowania odpowiednie do zakresu czynności, jakie mają pełnić,
- 5) dobry stan zdrowia.

Nie mogą być przyjęte do służby w monopolach osoby, przeciw którym toczy się postępowanie karno-sądowe lub upadłościowe, albo też o pozbawienie ich własnowolności oraz postępowanie dyscyplinarne, a to tak długo, dopóki trwa odnośne postępowanie.

Przyjęcie do służby osób, mających ponad lat 40, wymaga zgody Ministra Skarbu.

§ 5. Stosunek służbowy pracowników monopolów zawiązuje się przez mianowanie z chwilą zgłoszenia się pracownika do służby.

W piśmie nominacyjnym należy wymienić kategorię, do której pracownik zostaje zaliczony (§ 9), wskazując przytem grupę uposażenia, przyznaną pracownikowi, przydział służbowy pracownika oraz termin zgłoszenia się do służby.

§ 6. W razie niezgłoszenia się do służby kandydata w terminie w piśmie nominacyjnym wyznaczonym, pismo to traci ważność.

§ 7. Pracownikom monopolów, podlegającym przepisom niniejszego rozporządzenia, zalicza się do czasu służby:

- 1) czas nieprzerwanej służby w monopolach, podlegającej przepisom niniejszego rozporządzenia i
- 2) bezpośrednio poprzedzające tę służbę, a ciągnące się łącznie nieprzerwanie okresy służby robotniczej w monopolach, podlegającej, w myśli monopolowych przepisów robotniczych, zaliczeniu do emerytury oraz okresy polskiej służby państwowej o charakterze publiczno - prawnym w monopolach, urzędach, instytucjach lub przedsiębiorstwach państwowych lub w charakterze zawodowego wojskowego.

O ile pomiędzy służbą, wymienioną w p. 1, a służbą, wymienioną w p. 2 lub poszczególnymi okresami tych służb istniały przerwy, zaliczenie do czasu służby okresów służby przerywanej wymaga zgody Ministra Skarbu. Przepis ten nie narusza w niczem postanowień § 102 p. 4.

Z okresów, wymienionych w p. 1 i 2 wyłącza się przy zaliczeniu do czasu służby:

- a) ze służby w monopolach, podlegającej przepisom niniejszego rozporządzenia, czas urlopu bezpłatnego, z wyjątkiem wskazanym w § 12, oraz okresy, wyłączone od zaliczalności do czasu służby na mocy osobnych przepisów niniejszego rozporządzenia,
- b) z innych okresów — czas niepodlegający zaliczeniu do czasu służby, według przepisów właściwych dla tego stosunku służbowego, w którym pracownik pozostawał w danym okresie służby.

Dyrekcje monopolów mogą, za zgodą Ministra Skarbu, zaliczać do czasu służby służbę kontraktową w monopolach, urzędach lub przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych, na zasadach analogicz-

nych, jak służbę o charakterze publiczno - prawnym, przyczem jednak zaliczenie służby kontraktowej może nastąpić jedynie pod warunkiem, iż pracownik, o ile nie opłacał za czas służby kontraktowej wkładek emerytalnych, podlegających na mocy obowiązujących przepisów prawnych, przekazaniu na rzecz monopolu, opłaci te wkładki za czas, podlegający zaliczeniu do czasu służby, w wysokości po 8% od kwot, stanowiących, w myśl § 106, podstawę wymiaru emerytury dla pracowników tej grupy uposażenia, którą pracownik otrzymał przy przyjęciu do służby w monopolu.

Zaliczenie do czasu służby — służby robotniczej w monopolach, podlegającej zaliczeniu, w myśl postanowień ust. 1 p. 2 niniejszego paragrafu, następuje bez opłacenia przez pracownika wkładek emerytalnych, o których mowa w ustępie poprzednim.

§ 8. Pracownicy, którzy przed wstąpieniem do służby w monopolach, pozostawali w służbie państwowej, cywilnej lub zawodowej wojskowej, zaliczonej im do czasu służby, w myśl § 7 niniejszego rozporządzenia, zachowują posiadane w czasie trwania tej służby państwowej prawa zaliczalności do czasu służby lat służby w byłych państwach zaborczych oraz lat służby samorządowej i pracy zawodowej.

Zachowanie tych praw nie ma wpływu na wymiar odprawy, przyznawanej pracownikom, w myśl postanowień § 111 niniejszego rozporządzenia. Zaliczalność zaś lat służby w b. państwach zaborczych oraz lat służby samorządowej i pracy zawodowej do wysługi emerytalnej ustalana będzie według postanowień § 102 niniejszego rozporządzenia.

§ 9. Pracownicy monopolów, podlegający przepisom niniejszego rozporządzenia dzielą się na 3 kategorie:

1 — do I kategorii należą: szefowie działów i kierownicy biur w Dyrekcjach monopolów oraz kierownicy zakładów monopolowych, pracownicy administracyjni, biurowi, gospodarczy, handlowi, techniczni, z wyjątkiem sztygarów, majstrów, podmajstrzych i laborantów oraz inni pracownicy, pełniący funkcje analogiczne;

2 — do II kategorii należą: sztygarzy, majstrowie, podmajstrzy i laboranci;

3 — do III kategorii należą: szoferzy i woźni.

O wyznaczaniu pracownikom przydziałów służbowych w obrębie stanowisk tej kategorii, do której pracownik został zaliczony w myśl pisma nominacyjnego, decyduje Dyrekcja monopolu samodzielnie, z wyjątkiem wyznaczania przydziałów na stanowiska szefów działów i kierowników biur w Dyrekcjach monopolów oraz kierowników zakładów monopolowych; obsadzanie tych stanowisk wymaga zgody Ministra Skarbu.

§ 10. Małżonkowie, krewni w linii prostej (wstępni i zstępni) lub przysposobieni, krewni w linii bocznej do 3-go oraz powinowaci do 2-go stopnia łącznie, nie mogą pracować razem w jednym dziale pracy. Pracownicy pozostający do siebie w wyżej wymienionym stosunku, nie mogą również jednocześnie pracować w działach kasowych i gospodarczych z jednej, a w działach rachuby i kontroli

z drugiej strony, o ile pierwsze podlegają drugim pod względem rachunkowości lub kontroli.

§ 11. W razie powołania do obowiązkowej służby wojskowej w wojsku stałym, pracownicy monopolów otrzymują bezpłatny urlop.

Pracownicy powołani na perjodyczne ćwiczenia wojskowe, otrzymują na czas odbywania tych ćwiczeń urlop płatny.

Na wypadek powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, będą pracownicy monopolów traktowani pod względem uposażenia i trwania stosunku służbowego narówni ze stałymi funkcjonariuszami państwowymi.

§ 12. Pracownik wybrany do ciała ustawodawczego, otrzymuje na czas trwania mandatu urlop bezpłatny. Po wygaśnięciu mandatu, pracownik powraca do pełnienia obowiązków służbowych.

Czas sprawowania mandatu do ciała ustawodawczego zalicza się do czasu służby.

§ 13. Dyrekcje monopolów prowadzą dla każdego pracownika wykaz służbowy, do którego zapisuje się wszystkie istotne dane, dotyczące pracownika i przebiegu jego służby, w szczególności zaś dane, mające wpływ na wymiar zaopatrzenia emerytalnego oraz pensji wdowiej i sierocej.

Pracownikowi przysługuje prawo przeglądania jego wykazu służbowego.

Minister Skarbu ustala wzór wykazu służbowego oraz sposób jego wypełniania i prowadzenia.

§ 14. Pracownicy monopolów otrzymują legitymacje służbowe, według wzoru ustalonego przez Ministra Skarbu.

Obowiązki.

§ 15. Pracownik obowiązany jest spełniać swe obowiązki gorliwie, sumiennie i bezstronnie, dbać o dobro instytucji oraz zachowywać się w służbie i poza służbą w sposób, odpowiadający godności instytucji i swego stanowiska.

§ 16. Pracownik obowiązany jest zapoznać się dokładnie z obowiązującymi przepisami, potrzebni do spełniania poruczonych mu czynności i nie może tłumaczyć się ich niezajomością.

Pracownik obowiązany jest przestrzegać ściśle ustanowionych przez Dyrekcję monopolu godzin pracy; o ile ważne względy służbowe tego wymagają, pracownicy mogą być powoływani do pracy również poza normalnymi godzinami pracy.

§ 17. Pracownik odpowiedzialny jest za ściśle przestrzeganie obowiązujących przepisów oraz poleceń przełożonych. O ile polecenie służbowe jest w przekonaniu pracownika niezgodne z obowiązującymi przepisami lub przeciwnie dobru instytucji, pracownik obowiązany jest spozwierzenia swoje wyjawiać przełożonemu, lecz w razie potwierdzenia, zlecenie to wykonać. W tym wypadku, o ile polecenie było ustne, może pracownik żądać potwierdzenia go na piśmie.

§ 18. O zmianach stanu rodzinnego pracownik powinien w ciągu dni 30 zawiadomić Dyrekcję monopolu.

Pracownik obowiązany jest wskazać władzy przełożonej miejsce swego zamieszkania i donosić o każdej jego zmianie.

§ 19. Pracownik obowiązany jest zachować w ściślejszej tajemnicy wszystkie sprawy, związane z działalnością monopolu, o których powziął wiadomość, dzięki swemu stanowisku służbowemu lub dowiedział się przy wykonywaniu swych czynności służbowych, o ile władza przełożona nie zwolni go w poszczególnych przypadkach od obowiązku zachowania tajemnicy.

Obowiązek zachowania tajemnicy ma zastosowanie wobec każdego, z kim pracownik nie jest obowiązany porozumiewać się służbowo w danych sprawach.

Obowiązek zachowania tajemnicy służbowej trwa zarówno w czasie pełnienia służby, jak i po rozwiązaniu stosunku służbowego.

Bez zezwolenia Dyrekcji monopolu nie wolno pracownikowi występować w charakterze biegłego w sprawach, pozostających w bezpośrednim związku z jego zadaniami służbowymi, wyjąwszy przypadek, gdy opinii jego, jako biegłego, zażąda sąd.

Bez zezwolenia władzy przełożonej, pracownikowi nie wolno wytaczać w prasie, ani rozgłaszać przez wystąpienia publiczne spraw, dotyczących instytucji.

§ 20. Wszelkie prośby i zażalenia w sprawach, wynikających ze stosunku służbowego, pracownik powinien wnosić w drodze służbowej na ręce bezpośredniego przełożonego, który powinien je, o ile sprawa nie należy do jego kompetencji, przedstawić bezwzględnie władzy właściwej wraz ze swoją opinią.

Tylko w przypadkach, gdy chodzi o zażalenie na przełożonego, może pracownik wnieść zażalenie do wyższych przełożonych.

§ 21. Pracownikom I i II kategorii nie wolno żądać, ani przyjmować darów w jakiegokolwiek postaci, ofiarowywanych w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych oraz wogóle przysparzać sobie lub rodzinom jakiegokolwiek korzyści przez wyzyskiwanie swego stanowiska.

Pracownikom III kategorii nie wolno żądać za spełnianie czynności służbowych jakiegokolwiek korzyści lub darów, jak również przez wyzyskiwanie swego stanowiska przysparzać lub starać się o przysporzenie sobie lub rodzinie jakiegokolwiek korzyści.

§ 22. Bez otrzymania zezwolenia władzy przełożonej, może pracownik opuścić służbę tylko w razie choroby lub innej nieprzewidzianej nagłej i ważnej przeszkody. O takich przypadkach powinien natychmiast zawiadomić swego bezpośredniego przełożonego.

Władza może żądać od pracownika udowodnienia przeszkody w pełnieniu obowiązków służbowych, a w przypadku choroby, poddać go badaniu lekarza przez siebie wyznaczonego.

§ 23. Pracownikowi nie wolno przyjąć zajęcia ubocznego, przynoszącego mu jakąkolwiek korzyść, bez zezwolenia Dyrekcji monopolu.

§ 24. Pracownik obowiązany jest o spostrzeżonych nadużyciach służbowych pracowników monopolu, bez względu na zajmowane przez nich stanowisko, donieść bezzwłocznie na piśmie swemu bezpośredniemu przełożonemu, a gdyby nadużycia tego dopuścił się bezpośredni przełożony — przełożonym wyższym.

Prawa.

§ 25. Pracownicy otrzymują uposażenie według norm, ustalonych w części III niniejszego rozporządzenia.

§ 26. Pracownicy mają prawo do odprawy albo zaopatrzenia emerytalnego, pozostałe zaś po nich wdowy i sieroty — prawo do pensji wdowej lub sieroczej, według zasad, określonych w części IV niniejszego rozporządzenia.

§ 27. W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, Dyrekcje monopolów mogą przyznawać pracownikom zaliczki na uposażenie w wysokości i według zasad, które określi Minister Skarbu.

§ 28. Pracownikiem monopolów oraz emerytom przysługuje prawo korzystania z pomocy lekarskiej dla nich i ich rodzin, zorganizowanej na zasadach, które będą ustalone przez Ministra Skarbu w oddzielnym rozporządzeniu.

§ 29. Pracownikom monopolów przysługuje prawo korzystania z następujących urlopów wypoczynkowych:

1) pracownikom I-ej i II-ej kategorii do 10 lat służby przez 4, ponad 10 — 20 lat służby przez 5, ponad 20 lat służby przez 6 tygodni;

2) pracownikom III-ej kategorii do 10 lat służby przez 2, ponad 10 — 20 lat służby przez 3, a ponad 20 lat służby przez 4 tygodnie.

Prawo do urlopu wypoczynkowego pracownik nabywa po rocznym okresie służby.

Urlopy wypoczynkowe mogą być z ważnych względów służbowych w każdym czasie przerwane lub przeniesione na inny czas w obrębie tego samego roku kalendarzowego.

Pracownikowi, którego odwołano z urlopu, należy zwrócić koszty podróży w obie strony, spowodowane przerwaniem urlopu według norm, ustalonych dla podróży służbowych.

§ 30. Pracownik może otrzymać urlop dla poratowania zdrowia.

Pracownik - kobieta, pozostająca w ciąży ma prawo do otrzymania urlopu z chwilą, gdy według świadectwa lekarskiego rozwiązanie jest spodziewane nie później, niż za 6 tygodni; po porodzie przysługuje jej prawo do dalszego 6-tygodniowego urlopu.

Gdy urlop dla poratowania zdrowia łącznie z okresem nieobecności z powodu choroby lub sama nieobecność z powodu choroby trwa dłużej niż 12 miesięcy, za dalszą część urlopu bądź też nieobec-

ności nie wypłaca się uposażenia i czasu tego urlopu lub nieobecności nie zalicza się do czasu służby.

Przy obliczaniu 12 miesięcznego czasu trwania urlopu lub choroby, liczy się jako przerwy tylko te okresy służby czynnej, które wynoszą przynajmniej połowę poprzedniej nieobecności z powodu urlopu lub choroby.

§ 31. Pracownikom monopolów przysługuje prawo do zwrotu opłat szkolnych za dzieci (ślubne, uprawnicze i uznane) i pasierbów, kształcących się w zakładach średnich, ogólnokształcących i zawodowych, a to w wysokości i przy analogicznym zastosowaniu zasad, obowiązujących w stosunku do funkcjonariuszów państwowych.

Zmiany i rozwiązanie stosunku służbowego.

§ 32. Pracownik może być przenoszony ze względów służbowych ze stanowiska na stanowisko w tym samym lub innym monopolu i w tej samej lub innej miejscowości.

Przeniesienia w obrębie stanowisk jednego i tego samego monopolu zarządza Dyrekcja tego monopolu, przeniesienia do innego monopolu zarządza Minister Skarbu.

Przeniesienia z urzędu nie mogą pozbawić pracownika posiadanej grupy uposażenia i nie mogą powodować przesunięcia pracownika do niższej kategorii pracowników (§ 9).

Pracownicy przeniesieni do służby w innym monopolu, zachowują ciągłość służby wraz z wszystkimi prawami, nabytymi w czasie służby w poprzednim monopolu.

§ 33. Dyrekcji monopolu przysługuje prawo rozwiązywania stosunku służbowego z pracownikami monopolu, przy zachowaniu następujących terminów wypowiedzenia im tego stosunku:

a) o ile chodzi o pracowników I-ej i II-ej kategorii: w pierwszych trzech miesiącach służby tych pracowników za 2-tygodniowym wypowiedzeniem, w dalszych okresach służby za 3-miesięcznym wypowiedzeniem;

b) o ile chodzi o pracowników III-ej kategorii: w pierwszym roku służby za 2-tygodniowym wypowiedzeniem, w dalszych okresach służby — za miesięcznym wypowiedzeniem.

Wypowiedzenie stosunku służbowego nie może nastąpić w czasie urlopu lub choroby pracownika, wykluczenia go od zajęć przez władzę sanitarną oraz podczas odbywania służby wojskowej. Wyjątek stanowi przypadek, gdy nieobecność pracownika z powodu choroby trwa 12 miesięcy; rozwiązanie stosunku służbowego może wówczas nastąpić nawet bez wypowiedzenia.

Jeżeli pracownik zachorował po wypowiedzeniu stosunku służbowego, stosunek ten rozwiązuje się z upływem okresu wypowiedzenia.

Terminy miesięczne wypowiedzenia winny odpowiadać miesiącom kalendarzowym.

W razie rozwiązania stosunku służbowego z pracownikiem na podstawie postanowień niniejszego paragrafu, Dyrekcja monopolu może niezwłocznie zwolnić pracownika ze służby za zapłatą przypadającego mu za okres wypowiedzenia uposa-

zenia. Pracownik zwolniony otrzymuje, niezależnie od ewentualnej zapłaty za okres wypowiedzenia, odprawę bądź zaopatrzenie emerytalne według zasad, ustalonych w części IV niniejszego rozporządzenia.

§ 34. Pracownicy I-ej i II-ej kategorii mogą w każdym czasie wypowiedzieć stosunek służbowy na 3 miesiące naprzód, a w ciągu pierwszych 3 miesięcy służby na 2 tygodnie naprzód, pracownicy III-ej kategorii na 1 miesiąc naprzód, a w ciągu pierwszego roku służby na 2 tygodnie naprzód.

Terminy miesięczne wypowiedzenia powinny odpowiadać miesiącom kalendarzowym.

Dyrekcja monopolu może na prośbę pracownika, o ile względy służbowe na to pozwalają, zwolnić go od obowiązku dotrzymania powyższych terminów.

Przez dobrowolne wystąpienie ze służby pracownik i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego, z wyjątkiem praw, nabytych ewentualnie w myśl postanowień § 93 p. b.

§ 35. W razie śmierci pracownika, mają zastosowanie do wdowy i sierót po nim pozostałych przepisy części IV niniejszego rozporządzenia.

§ 36. Pracownicy powinni przed zwolnieniem ze służby przekazać swe czynności w należytym porządku osobie, wskazanej przez władzę służbową, uregulować swe zobowiązania wobec monopolu oraz zwrócić legitymację i inne dokumenty, służące do wykonywania uprawnień służbowych.

Dopiero po zupełnym uregulowaniu tych spraw, może pracownik otrzymać odprawę bądź zaopatrzenie emerytalne.

§ 37. Samowolne porzucenie służby przez pracownika pociąga za sobą wydalenie go ze służby bez postępowania dyscyplinarnego z utratą wszelkich praw, wynikających ze stosunku służbowego.

§ 38. Minister Skarbu może zarządzić rozwiązanie bez wypowiedzenia stosunku służbowego z pracownikami monopolów, opartego na przepisach niniejszego rozporządzenia, powołując ich równocześnie do służby państwowej w podległym sobie dziale zarządu państwowego.

Przeniesienie do służby państwowej, o którym mowa w ustępie poprzednim, o ile następuje bez zgody pracownika, może być zarządzone tylko pod warunkiem, iż pracownik otrzyma przy powołaniu go do służby państwowej stopień służbowy nie niższy niż:

- a) o ile chodzi o pracowników I i II grupy uposażenia — V st. sł.,
- b) o ile chodzi o pracowników III, IV i V grupy uposażenia — VI st. sł.,
- c) o ile chodzi o pracowników VI i VII grupy uposażenia — VII st. sł.,
- d) o ile chodzi o pracowników pozostałych grup — stopień służbowy, odpowiadający cyfrowo danej grupie uposażenia.

W razie rozwiązania stosunku służbowego z pracownikiem w sposób przewidziany w niniejszym paragrafie, pracownik nie ma prawa ani do

zapłaty za czas wypowiedzenia, ani do odprawy bądź zaopatrzenia emerytalnego, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

§ 39. Mianowanie pracownika będzie uznane za nieważne, a pracownik wydalony ze służby, jeżeli mianowanie uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych, albo gdy wyda najaw okoliczności, niedopuszczające, w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia, przyjęcia do służby.

Wydalenie powoduje utratę wszelkich praw zarówno dla pracownika, jak i jego rodziny.

§ 40. Pracownik skazany prawomocnie wyrokiem sądu karnego, o ile ze skazaniem jest połączona kara dodatkowa utraty praw publicznych, zostaje wydalony ze służby z pozbawieniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego bądź odprawy.

Część II.

Odpowiedzialność służbowa.

§ 41. Pracowników, którzy naruszają obowiązki swego stanowiska przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie, pociąga się, niezależnie od ich ewentualnej odpowiedzialności sądowej, karnej lub cywilnej, do odpowiedzialności służbowej — dyscyplinarnej lub porządkowej — według przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 42. Pracownik ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za występki służbowe, odpowiedzialność zaś porządkową za wykroczenia służbowe.

Występkiem służbowym jest takie naruszenie obowiązków służbowych, które naraża na szkodę interes publiczny lub dobro instytucji.

Inne naruszenia obowiązków służbowych, nieposiadające tych cech, stanowią wykroczenia służbowe.

Zbieg kilku wykroczeń lub ich powtarzanie się, jak również popełnienie wykroczenia wśród okoliczności szczególnie obciążających, może być uznane za występki służbowy.

§ 43. Za wykroczenia służbowe nakłada się karę porządkową nagany.

§ 44. Za występki służbowe mogą być nakładane następujące kary:

- 1) czasowe obniżenie uposażenia, nie więcej niż o 10% i na okres nie dłuższy od 1 roku;
- 2) obniżenie pracownikowi grupy uposażenia o jedną lub dwie;
- 3) wydalenie ze służby ze zmniejszeniem lub pozbawieniem zaopatrzenia emerytalnego bądź odprawy.

Pracownik, na którego nałożono karę, wymienioną w p. 2, nie może otrzymać wyższej grupy uposażenia wcześniej, aniżeli po upływie jednego roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, nakładającego karę.

Kary dyscyplinarne wpisuje się do wykazu służbowego pracownika, a odpis orzeczenia dyscyplinarnego dołącza się do jego akt osobowych.

§ 45. Do orzekania o winie i nałożeniu na pracownika kary porządkowej w przypadkach odpowiedzialności porządkowej, powołana jest Dyrekcja monopolu.

Od orzeczeń Dyrekcji, nakładającej karę porządkową niema odwołania.

Przed wydaniem takiego orzeczenia, Dyrekcja powinna dać pracownikowi możliwość usprawiedliwienia się.

§ 46. Do orzekania o winie pracownika i nakładania na niego kar dyscyplinarnych w wypadkach odpowiedzialności dyscyplinarnej powołane są komisje dyscyplinarne, a mianowicie:

1) komisja dyscyplinarna monopolu, orzekająca w I instancji;

2) Wyższa Komisja Dyscyplinarna dla pracowników monopolów przy Ministerstwie Skarbu, orzekająca w II instancji.

Od orzeczeń komisji dyscyplinarnej monopolu przysługuje rzecznikowi dyscyplinarnemu i obwinionemu prawo odwołania się do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej dla pracowników monopolów przy Ministerstwie Skarbu we wszystkich przypadkach, z wyjątkiem tych, co do których rozporządzenie niniejsze stanowi inaczej.

Orzeczenia Wyższej Komisji Dyscyplinarnej dla pracowników monopolów przy Ministerstwie Skarbu są ostateczne.

Odwołanie od orzeczenia komisji dyscyplinarnej monopolu do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej dla pracowników monopolów przy Ministerstwie Skarbu wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

Komisje dyscyplinarne działają na podstawie przepisów postępowania dyscyplinarnego, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

Orzeczenia komisji, uwalniające pracownika od odpowiedzialności dyscyplinarnej, nie tamują możliwości ewentualnego pociągnięcia pracownika przez Dyrekcję monopolu do odpowiedzialności porządkowej.

§ 47. Członkom rodziny pracownika, na którego nałożono karę pozbawienia prawa do zaopatrzenia emerytalnego, Dyrekcja monopolu, za zgodą Ministra Skarbu, może, w razie okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnej ich pensji wdowiej lub sierocej.

Zasiłek taki przyznać można już z chwilą wstrzymania wypłaty uposażenia pracownikowi wydalonemu ze służby.

Do powyższego zasiłku mają zastosowanie postanowienia części IV niniejszego rozporządzenia, dotyczące utraty prawa do pensji wdowiej lub sierocej.

§ 48. Jeżeli naruszenie obowiązków służbowych ma cechę czynu karygodnego, zagrożonego powszechnymi ustawami karnymi, Dyrekcja monopolu wnosi doniesienie karne do właściwej władzy sądowej.

§ 49. Emeryci monopolów mogą być pociągnięci do odpowiedzialności za występki służbowe, popełnione w czasie służby czynnej.

O ile chodzi o naruszenie tajemnicy służbowej, odpowiadają również w przypadku dopuszczenia się go po zwolnieniu ze służby.

Nakładanie kar na emerytów należy do komisji dyscyplinarnej monopolu, w którym emeryt ostatnio pracował. Komisja ta może w stosunku do emerytów wymierzać tylko kary częściowego lub całkowitego pozbawienia prawa do zaopatrzenia emerytalnego.

Od orzeczeń komisji dyscyplinarnej monopolu przysługuje emerytowi oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu prawo odwołania się do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników monopolów.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia, normujące tryb postępowania dyscyplinarnego przeciwko pracownikom monopolów, mają analogiczne zastosowanie także do emerytów.

§ 50. Naruszenia obowiązków służbowych ulegają przedawnieniu, jeżeli w przeciągu lat 5 od chwili ich popełnienia pracownikowi nie wymierzono kary porządkowej lub nie pociągnięto go do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Jeżeli jednak przewinienie zawiera znamiona przestępstwa karnego, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie karne.

§ 51. Gdy przeciwko pracownikowi wdrożono postępowanie sądowo-karne lub dochodzenie z powodu obwinienia go o naruszenie obowiązków służbowych, Dyrekcja monopolu może w każdej chwili zawiesić go w pełnieniu czynności służbowych, o ile ze względu na rodzaj i doniosłość popełnionego przestępstwa lub naruszenia obowiązków służbowych, wskazane jest natychmiastowe usunięcie pracownika od wykonywania obowiązków.

Pracownika zakładu monopolowego może zawiesić tymczasowo w pełnieniu czynności służbowych również kierownik zakładu, jeżeli ze względu na rodzaj naruszenia obowiązków służbowych konieczne jest natychmiastowe usunięcie pracownika od wykonywania tych obowiązków.

Przeciw takiemu zarządzeniu może pracownik w przeciągu dni 5, licząc od dnia następującego po dniu zawiadomienia o zawieszeniu, wnieść odwołanie do Dyrekcji monopolu. Odwołanie nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego zarządzenia.

W analogicznych przypadkach służy prawo do tymczasowego zawieszenia w służbie również organom, którym powierzono przeprowadzenie inspekcji lub dochodzenia, zarządzone jednak w ten sposób tymczasowe zawieszenie może znieść władza przełożona nad organami, przeprowadzającymi inspekcję lub dochodzenie.

Zawieszenie w służbie przez Dyrekcję monopolu nie podlega zaskarżeniu.

O ile względem pracownika zarządzono karny areszt sądowy, śledczy (prewencyjny), należy pracownika natychmiast zawiesić w pełnieniu służby.

§ 52. Zawieszenie pracownika w pełnieniu służby kończy się po uprawomocnieniu się orzeczenia o winie i karze, nałożonej na pracownika.

Dyrekcja monopolu może jednak, w razie stwierdzenia, że przyczyny, które spowodowały za-

wieszenie, odpadły wcześniej, uchylić zawieszenie bezzwłocznie po ustaniu tych przyczyn.

Na czas trwania zawieszenia może Dyrekcja ograniczyć uposażenie pracownika do połowy.

§ 53. Jeżeli pracownik został skazany na karę, wymienioną w p. 2 lub 3 § 44, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby, jak również nie wypłaca się pracownikowi części uposażenia wstrzymanej przez czas zawieszenia. W przeciwnym razie czas zawieszenia liczy się do czasu służby czynnej, a oprócz tego należy wypłacić część uposażenia wstrzymaną przez czas zawieszenia.

Organizacja komisji dyscyplinarnych i postępowanie dyscyplinarne.

§ 54. Wyższa Komisja Dyscyplinarna dla pracowników monopolów przy Ministerstwie Skarbu i komisja dyscyplinarna monopolu składają się każda z przewodniczącego, jego zastępców i członków, powoływanych na 3 lata.

Przewodniczącego, zastępców i członków Wyższej Komisji Dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu powołuje Minister Skarbu z pośród urzędników Ministerstwa Skarbu i pracowników monopolów, zaś przewodniczącego, zastępców i członków komisji dyscyplinarnej monopolu na wniosek Dyrektora monopolu — z pośród pracowników monopolu. Na stanowiska przewodniczących komisji dyscyplinarnych i ich zastępców, wyznaczani będą w miarę możliwości urzędnicy i pracownicy z wykształceniem prawniczym.

§ 55. Członkowie komisji dyscyplinarnych są w wykonywaniu swoich funkcji samodzielni i niezawisli.

Komisje dyscyplinarne obradują i orzekają w kompletach złożonych z przewodniczącego komisji lub jego zastępcy i dwóch członków. Skład kompletów wyznacza przewodniczący komisji.

Uchwały zapadają większością głosów. Przewodniczący głosuje na końcu.

§ 56. W celu strzeżenia dobra służby naruszanego przez uchybienie obowiązkom służbowym władze, przy których czynne są komisje, wyznaczają z grona swych pracowników rzeczników dyscyplinarnych z odpowiednią liczbą zastępców.

Obowiązkiem rzecznika dyscyplinarnego jest przy przeprowadzaniu postępowania dyscyplinarnego stać na straży dobra służby, ścisłego wykonywania obowiązków służbowych przez pracowników monopolów oraz godności i powagi stanowiska.

Rzecznicy dyscyplinarni działają w ścisłej zależności od swych władz przełożonych.

Komisje dyscyplinarne podejmują każdą uchwałę nie inaczej, jak po wysłuchaniu zdania rzecznika dyscyplinarnego; przy naradach i głosowaniu kompletu orzekającego, rzecznik nie może być obecny.

§ 57. Pracownikowi pociągniętemu do odpowiedzialności wolno przybrać sobie w postępowaniu dyscyplinarnym obrońcę z pośród pracowników monopolów, funkcjonariuszów skarbowych albo pracowników instytucji i przedsiębiorstw państwowych, podległych Ministrowi Skarbu.

Na prośbę obwinionego może mu być przydany zamiast obrońcy z wyboru obrońca z urzędu, którego wyznacza Dyrekcja monopolu z grona pracowników monopolu.

Pracownikowi nie wolno nie podjąć się obrony, jeżeli został ustanowiony obrońcą z urzędu.

Ani w przypadku dobrowolnego przyjęcia obrony, ani w razie ustanowienia go obrońcą z urzędu pracownik nie może przyjmować za to wynagrodzenia.

Obrońca obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystkie informacje, udzielone mu poufnie z tytułu obrony.

Koszty poniesione przez obrońcę z urzędu w interesie obrony zwraca Dyrekcja monopolu.

W razie sporu o wysokość tych kosztów decyduje ostatecznie właściwa komisja dyscyplinarna.

§ 58. Członków komisji dyscyplinarnej i rzecznika dyscyplinarnego można wyłączyć od udziału w sprawie w przypadkach i na zasadach przewidzianych w ustawie postępowania karnego przy wyłączeniu sędziów i prokuratorów.

§ 59. Całe postępowanie dyscyplinarne powinno być otoczone jak najściślejszą tajemnicą.

Uchwały i orzeczenia komisji dyscyplinarnych można ogłaszać jedynie za zezwoleniem władz, przy których czynne są komisje.

§ 60. Wdrożenie postępowania dyscyplinarnego przeciwko pracownikowi należy do Dyrekcji monopolu.

W razie powzięcia takiej decyzji, Dyrekcja monopolu przekazuje materiały, na podstawie których decyzję powzięto, podległemu sobie rzecznikowi dyscyplinarnemu, zarządzając sformułowanie przez niego wniosku o ukaranie pracownika i przekazanie tego wniosku wraz z aktami sprawy komisji dyscyplinarnej monopolu.

Wniosek o ukaranie ma zawierać:

- a) imię i nazwisko oraz dane osobowe obwinionego pracownika,
- b) dokładne określenie zarzucanego występku służbowego ze wskazaniem czasu, miejsca i innych okoliczności jego popełnienia,
- c) wymienienie proponowanej kary dyscyplinarnej,
- d) uzasadnienie obwinienia.

Wniosek w razie potrzeby ma zawierać ponadto wykaz świadków i znawców, których wezwania na rozprawę żąda rzecznik dyscyplinarny; nadto mają być w nim wskazane inne dowody, których przeprowadzenie na rozprawie dyscyplinarnej rzecznik uważa za potrzebne.

Rzecznik dyscyplinarny dołącza do wniosku o ukaranie decyzję Dyrekcji, zarządzającą wdrożenie postępowania dyscyplinarnego.

Dyrekcji monopolu przysługuje w każdym stadium postępowania dyscyplinarnego, aż do wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną monopolu, prawo cofnięcia decyzji o wdrożeniu postępowania dyscyplinarnego i tem samym umorzenia sprawy dyscyplinarnej; o ile jednak rzecznik dyscyplinarny przesłał już komisji dyscyplinarnej wniosek o ukaranie, cofnięcie przez Dyrekcję decyzji o wdrożeniu

postępowania dyscyplinarnego wymaga zgody obwinionego pracownika.

§ 61. Komisja dyscyplinarna po otrzymaniu wniosku o ukaranie uchwała bez udziału stron:

- a) bądź przeprowadzenie uzupełniających dochodzeń,
- b) bądź przekazanie sprawy do rozprawy dyscyplinarnej.

W razie powzięcia przez komisję uchwały, zarządzającej przeprowadzenie uzupełniających dochodzeń, komisja zwraca się o przeprowadzenie takich dochodzeń we wskazanym przez siebie kierunku do Dyrekcji monopolu.

O ile takie uzupełniające dochodzenia zarządzono, komisja podejmuje dalsze uchwały dopiero po zaznajomieniu się rzecznika dyscyplinarnego z wynikami tych dochodzeń i złożeniu przez niego bądź nowego wniosku o ukaranie pracownika, bądź też oświadczenia, iż podtrzymuje wniosek złożony poprzednio.

§ 62. Jeżeli naruszenie obowiązków służbowych ma cechy czynu karygodnego, zagrożonego powszechnymi ustawami karnymi, komisja dyscyplinarna czyni doniesienie karne, o ile tego nie uczyniła już władza służbowa.

Aż do ostatecznego zakończenia postępowania sądowo-karnego, postępowanie dyscyplinarne może być uchwałą komisji zawieszona.

§ 63. Po powzięciu przez komisję uchwały o przekazaniu sprawy do rozprawy dyscyplinarnej przewodniczący komisji dyscyplinarnej zawiadamia o tem obwinionego pracownika z równoczesnym doręczeniem mu odpisu wniosku rzecznika dyscyplinarnego o ukaranie i udzieleniem listy członków kompletu orzekającego.

Listę członków kompletu orzekającego przewodniczący komisji przesyła równocześnie rzecznikowi dyscyplinarnemu.

Rzecznik dyscyplinarny i obwiniony pracownik mają prawo w ciągu dni 7 po doręczeniu listy członków kompletu orzekającego składać umotywowane wnioski o wyłączenie poszczególnych członków, w myśl postanowień § 58. To samo prawo przysługuje obwinionemu co do ewentualnego wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego.

W tymże czasie obwiniony lub jego obrońca mają prawo przesłać akta sprawy oraz składać wnioski o powołanie na rozprawę świadków lub znawców oraz przeprowadzenie na rozprawie określonych dowodów.

§ 64. Dzień rozprawy dyscyplinarnej wyznacza przewodniczący komisji dyscyplinarnej, wzywając do stawienia się na ten termin obwinionego, rzecznika dyscyplinarnego oraz świadków i znawców.

O ile ustanowiono obrońcę, wzywa się go również do rozprawy.

Niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje przeprowadzenia rozprawy.

§ 65. Rozprawa dyscyplinarna odbywa się wyłącznie przy udziale członków kompletu orzekającego, protokółanta wyznaczonego przez władzę,

przy której czynna jest komisja, stron oraz świadków i znawców

Rozprawę dyscyplinarną rozpoczyna się odczytaniem wniosku rzecznika dyscyplinarnego o ukaranie, potem następuje przesłuchanie obwinionego, wezwanie świadków i znawców oraz w miarę potrzeby odczytanie protokołów dochodzeń, jak również i innych ważniejszych dla sprawy akt i dokumentów.

Po zamknięciu postępowania dowodowego następują wywody i wnioski rzecznika dyscyplinarnego tudzież obwinionego i jego obrońcy.

Stronie obwinionej w każdym przypadku służy ostatni głos.

§ 66. Komisja dyscyplinarna może przy rozstrzygnięciu sprawy opierać się tylko na faktach i okolicznościach, które ujawniono na rozprawie dyscyplinarnej i na ich podstawie wydaje orzeczenie według swego przekonania.

Orzeczenie powinno zawierać:

- 1) Dzień wydania orzeczenia.
- 2) Wymienienie komisji dyscyplinarnej oraz kompletu orzekającego, protokółanta i rzecznika dyscyplinarnego.
- 3) Imię i nazwisko oraz stanowisko i siedzibę służbową obwinionego.
- 4) Przedmiot obwinienia.
- 5) Sentencję orzeczenia.
- 6) Uzasadnienie orzeczenia.

W sentencji orzeczenia komisja dyscyplinarna bądź uwalnia pracownika od zarzuczonego mu popełnienia występku służbowego, albo uznaje go winnym i nakłada jedną z kar dyscyplinarnych.

Sentencję przewodniczący ogłasza stronom zaraz po naradzie i po głosowaniu kompletu orzekającego rozstrzygającego sprawę.

Odpis orzeczenia, które ma być przygotowane w ciągu 8 dni po ogłoszeniu sentencji, doręcza się rzecznikowi i obwinionemu.

Orzeczenie podpisuje przewodniczący i członkowie kompletu orzekającego.

§ 67. Z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej sporządza się protokół, w którym zapisać należy datę, miejsce rozprawy, nazwiska członków kompletu orzekającego oraz protokółanta stron, ich zastępców oraz streścić dokładnie przebieg rozprawy.

Protokół podpisują przewodniczący kompletu orzekającego i protokółant.

§ 68. Odwołania od orzeczeń komisji dyscyplinarnej monopolu do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników monopolów mogą być wnoszone w ciągu 8 dni po dniu doręczenia stronie odpisu orzeczenia; odwołania powinny być wnoszone na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej monopolu, który przesyła je wraz z właściwymi aktami do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu.

§ 69. Wyższa Komisja Dyscyplinarna przeprowadza rozprawę dyscyplinarną i wydaje orzeczenie, stosując analogicznie postanowienia o rozprawie dyscyplinarnej i orzekaniu w komisji dyscyplinarnej monopolu.

§ 70. Orzeczenia komisji dyscyplinarnej monopolu, niezaskarżone w terminie przepisany, stają się prawomocne z upływem tego terminu, orzeczenia zaś Wyższej Komisji Dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu — niezwłocznie po ich ogłoszeniu.

Prawomocne orzeczenia dyscyplinarne podlegają wykonaniu przez Dyрекcję monopolu; w tym celu przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła Dyrekcji odpis orzeczenia dyscyplinarne, stwierdzając prawomocność orzeczenia.

Odsył prawomocnego orzeczenia dyscyplinarne dołącza się do akt osobowych.

§ 71. Na żądanie pracownika, skazanego na jedną z kar dyscyplinarnych lub na żądanie ustawowych spadkobierców pracownika, można wznowić postępowanie nawet po wykonaniu kary, o ile osoby te przedstawiają takie nowe fakty lub środki dowodowe, nieznanne w poprzednim postępowaniu, które same przez się lub w związku z faktami poprzednio ustalonymi lub dowodami poprzednio zebranymi, mogą spowodować uwolnienie od zarzutu popełnienia występku służbowego lub nałożenie kary łagodniejszej.

§ 72. Żądanie wznowienia postępowania wnosić należy do komisji dyscyplinarnej monopolu, w którym pracownik pozostaje lub ostatnio pozostawał na służbie.

Komisja ta rozstrzyga bez udziału stron o dopuszczalności wznowienia.

Decyzja komisji nie podlega zaskarżeniu.

§ 73. Dopuszczenie wznowienia postępowania wstrzymuje wykonanie kary. Komisja dyscyplinarna monopolu zarządza w razie potrzeby uzupełnienie lub przeprowadzenie nowych dochodzeń, poczem przekazuje sprawę do rozprawy dyscyplinarnej.

§ 74. O ile po wznowieniu postępowania dyscyplinarnego uniewinniono pracownika lub nałożono na niego karę łagodniejszą od wymierzonej pierwotnie, Dyrekcja monopolu, w którym pracownik pozostaje lub ostatnio pozostawał na służbie, obowiązana jest zwrócić pracownikowi lub w razie jego śmierci, członkom jego rodziny, uprawnionym do zaopatrzenia wdowiego lub sierociego to, co pracownik lub wymienieni członkowie rodziny, wskutek poprzedniego skazania stracili z dochodów służbowych lub zaopatrzenia.

§ 75. W razie śmierci obwinionego, postępowanie dyscyplinarne bez względu na stadium, w którym się znajduje, podlega umorzeniu, może być jednak przeprowadzone na żądanie ustawowych spadkobierców zmarłego.

Cz ę ść III.

Przepisy uposażeniowe.

§ 76. Ustanawia się dla pracowników monopolów 14 grup uposażenia.

Wysokość uposażenia miesięcznego oznaczona w złotych w poszczególnych grupach wynosi:

w	I gr.	—	1.500 zł
"	II "	—	1.200 "
"	III "	—	1.000 "

w	IV gr.	—	850 zł
"	V "	—	730 "
"	VI "	—	600 "
"	VII "	—	500 "
"	VIII "	—	420 "
"	IX "	—	350 "
"	X "	—	300 "
"	XI "	—	250 "
"	XII "	—	200 "
"	XIII "	—	180 "
"	XIV "	—	150 "

§ 77. Pracownicy monopolów zatrudnieni w m. st. Warszawie otrzymują 10% dodatek do płac określonych w § 76.

§ 78. Niezależnie od płac wskazanych w §§ 76 i 77 Dyrekcje monopolów mogą za zgodą i na zasadach zatwierdzonych przez Ministra Skarbu przyznawać pracownikom premje lub nagrody pieniężne za szczególnie dodatnie wyniki pracy lub za pracę poza normalnymi godzinami służbowymi.

§ 79. Przyznanie pracownikowi określonej grupy uposażenia powinno być dokonywane w drodze zarządzenia pisemnego.

Posunięcie pracownika do wyższej grupy uposażenia wymaga zgody Ministra Skarbu w przypadkach, gdy pracownik miałby awansować więcej niż o jedną grupę uposażenia lub też, gdy awansowanie miałoby nastąpić wcześniej niż po upływie roku od przyznania pracownikowi posiadanej grupy uposażenia.

§ 80. Uposażenia pracowników wypłaca się miesięcznie z góry.

Jeżeli termin płatności przypada na dzień wolny od zajęć służbowych, wypłata uposażenia następuje w dniu poprzednim.

Prawo do otrzymania uposażenia powstaje dla wstępujących do służby w monopolach od dnia faktycznego objęcia służby, przyczem w tym przypadku przy obliczaniu należnych pracownikowi płac dziennych za pracę dzienną uważa się pracę równą 1/30 miesięcznego uposażenia.

W razie posunięcia do wyższej grupy uposażenia, uposażenie wyższe przysługuje pracownikowi od najbliższego terminu płatności.

§ 81. Pracownicy zwolnieni ze służby zatrzymują uposażenie pobrane za miesiąc, w którym stosunek służbowy został rozwiązany, choćby rozwiązanie tego stosunku nastąpiło nie z końcem, a w ciągu danego miesiąca.

Ta sama zasada ma zastosowanie w razie wygaśnięcia stosunku służbowego przez śmierć pracownika.

Pracownicy wydalenieni ze służby oraz ci, którzy porzucili służbę samowolnie, obowiązani są do zwrotu uposażenia wypłaconego ponad dzień wydalenia lub porzucenia służby.

§ 82. Dyrekcja monopolu może przydzielać pracownikom z urzędu lub na ich prośbę tytułem części uposażenia służbowego, mieszkania w domach stanowiących własność, dzierżawionych lub użytkowanych przez monopole.

Minister Skarbu ustali w drodze zarządzenia wykaz stanowisk, z zajmowaniem których Dyrekcje monopolów mogą połączyć przymus mieszkania w pomieszczeniach monopolu i przydziałać mieszkania z urzędu.

Należność za mieszkanie, przydzielone tytułem części uposażenia w pomieszczeniach monopolów potrąca się przy wypłacie uposażenia; normy obliczenia tej należności ustala Minister Skarbu.

W przypadku rozwiązania stosunku służbowego lub też przeniesienia do innej miejscowości lub do innego monopolu, pracownik powinien na żądanie Dyrekcji monopolu opuścić przydzielone mu przez Dyrekcję tytułem części uposażenia mieszkanie najdalej w ciągu 3-ch miesięcy, licząc od dnia rozwiązania stosunku służbowego lub przeniesienia, a to pod rygorem zastosowania do niego środków, przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342).

§ 83. Szoferzy i woźni po przesłużeniu pół roku, otrzymują corocznie bezpłatnie ubranie służbowe oraz co 3 lata płaszcz.

§ 84. Pracownicy monopolów otrzymują:

1) w razie delegacji służbowych do miejscowości położonej poza zwykłym miejscem służbowym:

a) diety,

b) zwrot kosztów podróży;

2) w razie przeniesienia z urzędu do innej miejscowości, koszty przesiedlenia, obejmujące:

a) zasiłek w wysokości 2-miesięcznego uposażenia, określonego w § 76 — dla utrzymujących rodzinę, 1-miesięcznego — dla samotnych,

b) zwrot kosztów podróży dla przeniesionego i członków jego rodziny (żona, dzieci oraz pasierby, pozostające na utrzymaniu pracownika),

c) zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego.

Przy przeniesieniach na prośbę pracownika przyznanie w całości lub w części powyższych kosztów przesiedlenia zależy od uznania Dyrekcji monopolu.

§ 85. Dietyienne wynoszą:

dla pracowników I grupy uposażenia — 25 zł

dla pracowników II i III grupy uposażenia — 20 zł

dla pracowników IV, V, VI i VII grupy uposażenia — 15 zł

dla pracowników VIII i IX grupy uposażenia — 12 zł

dla pracowników X i XI grupy uposażenia — 10 zł

dla pracowników XII, XIII i XIV grupy uposażenia — 9 zł.

Jednostką obliczania diet jest 24-godzinny okres czasu, liczony od chwili wyjazdu do powrotu pracownika z delegacji służbowej, przyczem przekroczenia 24-godzinnych okresów czasu, o ile stanowią nie mniej niż 6 godzin, liczy się za jeden taki okres.

Delegacja, trwająca krócej niż 12 godzin, nie daje pracownikowi prawa do diety; powyżej 12 do 24 godzin, daje prawo do pełnej diety.

§ 86. Zwrot kosztów podróży obejmuje: cenę biletu jazdy koleją, statkiem lub innemi środkami komunikacji, oraz koszty dojazdu na dworzec lub do przystani i zpowrotem, jak również wydatki na trażarzy, a w przypadkach odpowiednio uzasadnionych również zwrot kosztów bagaży.

Pracownikom I — III grupy uposażenia zwraca się cenę biletów I klasy kolei lub statku, IV — IX grupy uposażenia — II klasy, X — XIV grupy uposażenia — III klasy.

Jeżeli na statku są tylko dwie klasy, cenę biletu I klasy zwraca się również pracownikom IV — IX grupy uposażenia, II zaś klasy — pracownikom X — XIV grupy uposażenia. Dyrekcja monopolu może przyznawać pracownikom zwrot dopłat za miejsca sypialne.

Tytułem pokrycia kosztów dojazdu na dworzec i z dworca lub do przystani i z przystani oraz wydatków na trażarzy, wypłaca się ryczałt w wysokości po 4 zł za dojazd w danej miejscowości tam i z powrotem łącznie.

§ 87. W przypadkach, gdy delegacje służbowe w określonym rejonie należą do stałych obowiązków pracownika, Dyrekcja monopolu może wypłacać pracownikom zamiast należności przewidzianych w § 84 pkt. 1 ryczałt według norm ustalonych przez Ministra Skarbu.

§ 88. Pracownikom, przebywającym na delegacji w jednej i tej samej miejscowości dłużej niż 2 tygodnie, wypłaca się diety w wysokości ustalonej w § 85, t. j. całe diety tylko przez pierwsze 2 tygodnie, licząc od dnia następującego po dniu przybycia do miejsca pobytu na delegacji, przez następne 6 tygodni diety zmniejszone dla utrzymujących rodzinę o 20%, dla samotnych — o 40%, po upływie zaś tego czasu diety zmniejszone dla utrzymujących rodzinę o 30%, dla samotnych — o 50%.

Delegacje służbowe nie mogą bez zgody Ministra Skarbu trwać dłużej niż 3 miesiące.

§ 89. Koszty przewozu urządzenia domowego przy przeniesieniach służbowych muszą być udowodnione oryginalnymi listami przewozowymi, rachunkami lub kwitami.

§ 90. Pracownikom delegowanym oraz przeniesionym do innej miejscowości przysługuje prawo do zaliczki do wysokości przypuszczalnych kosztów delegacji lub przesiedlenia.

§ 91. Pracownicy monopolów, wyjeżdżający służbowo zagranicę, pobierać będą z tytułu tych wyjazdów należności według norm, pobieranych przez funkcjonariuszów państwowych z tem, iż pod względem obliczania tych należności pracownicy I — II grupy uposażenia zostają zrównani z funkcjonariuszami państwowymi V st. st., III — V grupy z funkcjonariuszami VI st. st., VI i VII grupy z funkcjonariuszami VII st. st., pracownicy zaś pozostałych grup uposażenia z funkcjonariuszami stopni służbowych, odpowiadających cyfrowo posiadanej przez pracownika grupie uposażenia.

Do stawek, ustalonych w myśl zasad ustępu poprzedniego Dyrekcje monopolów mogą za zgodą

Ministra Skarbu przyznawać w miarę uzasadnionej potrzeby odpowiednie dodatki.

§ 92. Pracownikowi, którego stałą siedzibą służbową jest zakład monopolu mieszczący się za granicą, Dyrekcja monopolu za zgodą Ministra Skarbu może przyznać poza uposażeniem pobieranym przez pracownika w myśl postanowień § 76 dodatek, odpowiadający większym ewentualnie kosztom utrzymania, specjalnemu rodzajowi funkcji lub też wydatkom reprezentacyjnym.

Część IV.

Przepisy emerytalne.

§ 93. Prawo do zaopatrzenia emerytalnego nabywa pracownik po upływie co najmniej 15 lat zaliczalnych do wysługi emerytalnej w myśl postanowień § 102 w razie:

- a) zwolnienia go ze służby na podstawie postanowień § 33,
- b) zwolnienia go ze służby na własną prośbę w przypadkach:
 - 1) trwałej niezdolności do służby,
 - 2) ukończenia 60-ciu lat życia,
 - 3) uzyskania prawa do pełnego zaopatrzenia emerytalnego i ukończenia 55-ciu lat życia,
- c) w razie wydalenia go ze służby ze zmniejszeniem zaopatrzenia emerytalnego (§ 44 p. 3).

§ 94. Wyjątkowo nabywa pracownik prawo do zaopatrzenia emerytalnego:

1) po upływie 5 lat zaliczalnych do wysługi emerytalnej, w myśl postanowień § 102, jeżeli zwolnienie ze służby pracownika nastąpiło z powodu trwałej niezdolności do służby, spowodowanej kalectwem lub chorobą, nabytą bez własnej winy po wstąpieniu do służby,

2) bez względu na czas zaliczalny do wysługi emerytalnej wskutek trwałej niezdolności do służby z powodu:

- a) nieszczęśliwego wypadku, wynikłego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych,
- b) działań wojennych w miejscu służbowego pobytu,
- c) chorób zakaźnych, panujących epidemicznie w miejscu służbowego pobytu.

§ 95. Pracownikowi, który po upływie co najmniej 10 lat służby zaliczalnej do czasu służby w myśl postanowień § 7 stał się trwale niezdolny do służby, a ponadto utracił bez własnej winy trwale co najmniej 95% zdolności do zarobkowania, dolicza się przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego w granicach § 106 niniejszego rozporządzenia 10 lat do czasu służby, podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

§ 96. Pracownikowi, który wskutek wypadków, wymienionych w pkt. 2 § 94 utracił również zdolność do pracy zarobkowej, wymierza się zaopatrzenie emerytalne według norm § 106, doliczając ponadto do wysługi emerytalnej w granicach

tegoż paragrafu zależnie od stopnia utraty zdolności do zarobkowania:

przy utracie zdolności od	35%	do	54%	—	2	lat,
"	"	"	55%	"	4	"
"	"	"	75%	"	6	lat,
"	"	"	85%	"	8	lat,
"	"	"	95%	"	10	"

W wyjątkowych przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, Dyrekcja monopolu za zgodą Ministra Skarbu może pracownikom, o których mowa w ustępie 1, przyznać zaopatrzenie emerytalne w wymiarze wyższym od przewidzianego w tym ustępie aż do pełnego wymiaru zaopatrzenia emerytalnego (§ 106).

Doliczanie lat w myśl ustępów poprzednich następuje pod warunkiem:

- 1 — trwałej niezdolności do służby, spowodowanej przyczynami, wskazanymi w punkcie 2 § 94,
- 2 — zgłoszenia wypadków w ciągu jednego roku.

W przypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, a należycie usprawiedliwionych i udowodnionych, może Dyrekcja monopolu przyjąć zgłoszenie, jeżeli nastąpiło ono nie później niż w 3 lata po zajściu wypadku.

§ 97. Trwała niezdolność do służby oraz niezdolność do zarobkowania w przypadkach, o których mowa w §§ 94, 95 i 96, mają być stwierdzone przez komisję lekarską właściwą dla pracowników danego zakładu monopolowego.

Komisje lekarskie dla pracowników monopolów ustanawia Minister Skarbu.

W skład komisji wchodzić będą trzej lekarze, wyznaczeni przez Ministra Skarbu, z których jeden pełnić będzie czynności przewodniczącego.

Orzeczenia komisji zapadają większością głosów.

§ 98. Otrzymujący zaopatrzenie emerytalne pracownik, którego zwolnienie nastąpiło z powodu choroby lub trwałej niezdolności do służby, może być w ciągu lat 5, licząc od dnia zwolnienia, poddany zarządzeniem Dyrekcji monopolu badaniu komisji lekarskiej, a w razie stwierdzenia, że przestały istnieć okoliczności, któreby uzasadniały zwolnienie — powołany zpowrotem do służby.

§ 99. Zaopatrzenie emerytalne oraz pensje wdowie i sieroce przyznaje i wymierza Dyrekcja tego monopolu, w którym pracownik ostatnio pracował.

Przeciwko decyzji Dyrekcji monopolu w sprawie zaopatrzenia emerytalnego lub pensji wdowiej i sieroczej, służy prawo odwołania się do Ministra Skarbu w ciągu 30 dni, licząc od dnia doręczenia dekretu pensyjnego.

§ 100. Gdyby pracownikowi lub pozostałej po nim rodzinie oprócz zaopatrzenia, przewidzianego niniejszym rozporządzeniem, służyło z innego tytułu prawo do zaopatrzenia, wypłacanego ze Skarbu Państwa lub instytucji państwowej, uprawniony ma prawo wyboru.

§ 101. Osoby, które podstępnie uzyskały zaopatrzenie emerytalne, pensję wdowią lub sierocą

lub wyższy wymiar tego zaopatrzenia lub pensji od przysługującego im na zasadzie niniejszego rozporządzenia, mogą być pozbawione orzeczeniem dyscyplinarnym prawa do dalszego pobierania tego zaopatrzenia, niezależnie od ewentualnej odpowiedzialności karno-sądowej i obowiązku wynagrodzenia szkody, wyrządzonej monopolom.

Postępowanie dyscyplinarne w tych przypadkach winno być przeprowadzone w trybie, przewidzianym w części II niniejszego rozporządzenia. Właściwą do orzekania w I instancji jest w tym przypadku komisja dyscyplinarna tego monopolu, którego Dyrekcja wymierzyła zaopatrzenie emerytalne lub pensję wdowią lub sierocą.

Z chwilą, gdy postępowanie dyscyplinarne zostało wdrożone, Minister Skarbu jest uprawniony do natychmiastowego zawieszenia w całości lub części zaopatrzenia emerytalnego do czasu uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

W razie pozbawienia emeryta prawa do dalszego pobierania zaopatrzenia emerytalnego mogą być do członków jego rodziny zastosowane postanowienia § 47 niniejszego rozporządzenia.

Kwoty nienależnie pobrane podlegają zwrotowi bez względu na to, czy wprowadzenie władzy w błąd było świadome i niezależnie od odpowiedzialności karno-sądowej.

§ 102. Do wysługi emerytalnej zalicza się:

1) czas służby zaliczalnej w myśl § 7.

2) lata służby w b. państwach zaborczych i służby samorządowej oraz pracy zawodowej, o ile lata tej służby albo pracy były lub mogły być zaliczone pracownikowi do wysługi emerytalnej z tytułu pełnienia przez niego służby państwowej, zaliczalnej do czasu służby, w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia.

Lata te podlegać będą zaliczeniu do wysługi emerytalnej przy zastosowaniu odpowiednich przepisów ustawy emerytalnej dla funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych w brzmieniu, obowiązującym w czasie zwalniania pracownika ze służby, podlegającej niniejszemu rozporządzeniu, lub też w czasie śmierci pracownika.

Dla ustalenia zaliczalności wspomnianych lat według przepisów ustawy emerytalnej dla funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych lata służby w monopolach, podlegającej przepisom niniejszego rozporządzenia, uważane będą za lata stałej służby państwowej w rozumieniu ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Prawa swe do doliczenia im do wysługi emerytalnej służby w państwach zaborczych pracownicy monopolów obowiązani są zgłosić i należycie udokumentować najpóźniej do dnia 31 grudnia 1933 r., przyczem postanowienia art. 4 ustawy z dnia 18 marca 1932 r. o zmianie niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239), będą miały do nich analogiczne zastosowanie.

Zaliczenie do wysługi emerytalnej lat, o których mowa w ustępie pierwszym niniejszego punktu, nie wpływa na wymiar odprawy, wypłacanej pracownikom monopolów w myśl postanowień § 111 niniejszego rozporządzenia.

3) Lata czynnej działalności, zmierzającej do odzyskania niepodległości Państwa Polskiego oraz okresy odbywania kar, orzeczonych przez władze b. państw zaborczych za taką działalność.

Okresy te i lata zaliczane będą pracownikom monopolów do wysługi emerytalnej na tych samych zasadach, co funkcjonariuszom państwowym.

4) Te poprzedzające służbę w monopolach okresy służby państwowej, niezaliczalne do czasu służby, oraz okresy pracy w charakterze pracowników umysłowych, za które zostaną monopolom przekazane opłaty, lub wkładki ubezpieczeniowe; zaliczalność tych okresów do wysługi emerytalnej unormują oddzielne przepisy.

Czas służby wojskowej, odbytej podczas wojny od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia podpisania traktatu pokoju, liczy się do wysługi emerytalnej podwójnie. Również podwójnie liczy się czas rzeczywiście pełnionej służby cywilnej, odbytej na terenie operacyjnym, podporządkowanym Dowództwu Armii oraz okresy służby rzeczywiście pełnionej w formacjach wojskowych. Przy częściowej mobilizacji oblicza się w ten sam sposób wysługę emerytalną pełniącym służbę wojskową w formacjach zmobilizowanych oraz w Ministerstwie Spraw Wojskowych i Naczelnem Dowództwie.

§ 103. Do wysługi emerytalnej dolicza się ponadto:

1) czas obowiązkowej służby wojskowej,

2) minimalny, określony odnośniami przepisami, czas studiów wyższych na jednym z wydziałów uniwersytetów lub w równorzędnym zakładzie naukowym, jeżeli czas studiów nie biegnie równoległe z czasem służby, zaliczalnym do emerytury i tylko w przypadku całkowitego zakończenia studiów przepisaniem egzaminami, jednakowoż w ilości nie większej niż 4 lata.

Wykwalifikowanemu pracownikowi, który swą poprzednią służbą albo pracą zawodową nabył specjalne kwalifikacje, mające bezpośrednie zastosowanie w monopolu, może Dyrekcja monopolu za zgodą Ministra Skarbu równocześnie z przyjęciem lub po przyjęciu do służby w monopolu doliczyć do wysługi emerytalnej czas poprzedniej służby lub pracy zawodowej w ilości nie większej niż 10 lat.

Prawa, wynikające z powyższego doliczenia czasu służby lub pracy zawodowej, nabywa pracownik pod warunkiem wpłacenia na rzecz monopolu wkładek emerytalnych za cały czas, zaliczony do wysługi emerytalnej w wysokości 8% od kwoty, stanowiącej, w myśl § 105, podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego dla tej grupy, którą pracownik otrzymał przy zawiązywaniu z nim stosunku służbowego.

Wszystkie doliczenia, o których mowa w niniejszym paragrafie, mają wpływ tylko na wymiar, nie zaś na uzasadnienie roszczenia do zaopatrzenia emerytalnego.

§ 104. Przy ostatecznym obliczeniu lat wysługi emerytalnej, w myśl postanowień §§ 102 i 103, nie uwzględnia się części roku do 6 miesięcy włącznie, natomiast okres, przekraczający 6 miesięcy, liczy się jako pełny rok.

Postanowienie powyższe niema zastosowania przy obliczaniu wymienionego w §§ 93, 94 i 95 niniejszego rozporządzenia 15-letniego względnie 5-cio i 10-letniego okresu, uzasadniającego rozszczenie do zaopatrzenia emerytalnego.

§ 105. Tytułem wkładek emerytalnych monopolu pobierać będą od pracowników opłatę w wysokości 8% od kwot, stanowiących, w myśl postanowień § 106, podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego.

Opłatę tę pobiera się każdego miesiąca przez potrącenie z uposażenia.

Pracownicy, o których mowa w § 12 obowiązani są do opłacania wkładek emerytalnych za zaliczalny im do wysługi emerytalnej czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego.

Obowiązek uiszczenia opłaty ustaje po opłaceniu przez pracownika do monopolów lub do Skarbu Państwa wkładek za 35 lat zaliczalnych do wysługi emerytalnej.

Opłat, pobranych na podstawie niniejszego paragrafu, nie zwraca się pracownikowi.

§ 106. Podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego stanowią następujące kwoty miesięczne:

a) dla pracowników I gr. upos. —	kwota	zł 1.000,—
b) dla pracowników II gr. upos. —	kwota	„ 950,—
c) dla pracowników III gr. upos. —	kwota	„ 900,—
d) dla pracowników IV — XIV grupy —	uposażenie miesięczne, ostatnio pobierane w służbie czynnej w myśl § 76 (bez dodatków, o których mowa w §§ 77, 78 i 92).	

Zaopatrzenie emerytalne wynosi po 15 latach zaliczalnych do wysługi emerytalnej — 40% i wzdąta za każdy następny rok, do 25 roku włącznie, o 2,4%, poczem wzdąta za każdy dalszy rok po 2,8%, aż do 92% podstawy wymiaru, co stanowi pełny wymiar zaopatrzenia emerytalnego. W przypadkach, w których jest możliwe nabycie prawa do emerytury po krótszym okresie czasu niż 15 lat, zaopatrzenie emerytalne wynosi do 10 lat zaliczalnych do wysługi emerytalnej włącznie 30% i wzdąta za każdy następny rok, do 15 lat włącznie, o 2% podstawy wymiaru.

§ 107. Prawo do pobierania zaopatrzenia emerytalnego rozpoczyna się od 1 dnia miesiąca następującego po zwolnieniu ze służby.

Zaopatrzenie emerytalne płatne jest miesięcznie z góry.

§ 108. Prawo do zaopatrzenia emerytalnego gaśnie:

- 1) w razie śmierci emeryta,
- 2) gdy emeryt, powołany ponownie do służby, w myśl postanowień § 98, odmówi objęcia służby,
- 3) w przypadku nałożenia kary, określonej § 40, oraz w razie pozbawienia emeryta orzeczeniem dyscyplinarnym prawa do zaopatrzenia emerytalnego.

W przypadku, wymienionym w punkcie 3, członkom rodziny emeryta przyznać można odpo-

wiedni zasiłek przy analogicznem zastosowaniu § 47 niniejszego rozporządzenia.

§ 109. Prawo do zaopatrzenia emerytalnego nie przysługuje:

- a) w razie przebywania emerytowanego pracownika dłużej niż pół roku poza granicami Państwa albo Wolnego Miasta Gdańska, jeżeli Minister Skarbu nie zezwoli na dalsze otrzymywanie zaopatrzenia emerytalnego zagranicą,
- b) w razie utraty obywatelstwa polskiego z wyjątkiem równoczesnego przyjęcia obywatelstwa gdańskiego,
- c) na czas otrzymywania zaopatrzenia z tytułu niezdolności do służby lub pracy na zasadzie innych ustaw, jeżeli świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa lub instytucji państwowej; postanowienie to nie ma zastosowania do weteranów powstań narodowych oraz wdów i sierot po nich, o ile otrzymują zaopatrzenie na mocy ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212),
- d) po zastosowaniu przepisów § 128 niniejszego rozporządzenia na czas umieszczenia emerytowanego pracownika w zakładzie dla umysłowo-chorych.

W przypadkach, przewidzianych w niniejszym paragrafie, wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia pierwszego o miesiąca następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym paragrafie, nie wcześniej jednak niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o zaopatrzenie.

§ 110. Emerytowany pracownik monopolu, powołany ponownie z urzędu lub na własną prośbę do służby, podlegającej przepisom niniejszego rozporządzenia, traci prawo do poprzednio przyznanego mu zaopatrzenia emerytalnego. Przy ponownem rozwiązaniu stosunku służbowego wymierza mu się zaopatrzenie emerytalne według ostatnio otrzymwanego uposażenia, przyczem do wysługi emerytalnej, nabytej przed reaktywacją, dolicza się cały okres służby, odbytej po reaktywacji.

§ 111. Pracownik, zwolniony ze służby z urzędu przez Dyрекcję monopolu na podstawie postanowień § 33 przed nabyciem prawa do emerytury, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości jednomiesięcznego uposażenia, określonego w § 76, za każdy pełny rok służby zaliczalnej do czasu służby w myśl postanowień § 7, najwyżej jednak w wysokości sześciomiesięcznego uposażenia, określonego w § 76.

Prawo do odprawy nie służy, o ile pracownik bezpośrednio ze służby w monopolach przechodzi do służby w urzędach, instytucjach lub przedsiębiorstwach państwowych.

§ 112. Wdowy i sieroty (ślubne, uprawnione i uznane) po pracowniku zmarłym w czynnej służbie lub na emeryturze, mają prawo do pensji wdowiej lub sierocej, jeżeli mąż bądź ojciec lub matka nabył (a), w myśl postanowień §§ 93 — 96, prawo do zaopatrzenia emerytalnego.

§ 113. Pensja wdowia wynosi połowę zaopatrzenia emerytalnego, które otrzymywał zmarły mąż, lub do którego miałby w chwili śmierci prawo. Pensja wdowia po pracowniku poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych wynosi 50% pełnego wymiaru zaopatrzenia emerytalnego dla tej grupy uposażenia, którą posiadał zmarły mąż (§ 106).

§ 114. Prawo do pensji sierociej nabywają po ojcu dzieci ślubne, uprawnione i uznane. Pensja ta wynosi:

- dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i ma prawo do pensji wdowiej — 1/4 część pensji wdowiej,
- dla każdego o dziecku, jeżeli wdowa nie żyje, lub nie ma prawa do pensji wdowiej — 1/2 pensji wdowiej,
- dla jedynej sieroty bez ojca i matki — 2/3 pensji wdowiej.

Jeżeli wdowa żyje i ma prawo do pensji wdowiej, lecz nie otrzymuje tej pensji z powodu otrzymywania zaopatrzenia emerytalnego ze Skarbu Państwa lub instytucji państwowej z tytułu własnej służby, sierotom służy prawo do pensji sierociej według postanowień punktu b) względnie c) niniejszego paragrafu.

§ 115. Prawo do pensji sierociej mogą nabyć dzieci ślubne, uprawnione i uznane również po matce. Jeżeli sierota nabyła prawo do pensji po ojcu i po matce, wypłaca się sierocie pensję wyższą.

Sierota ma prawo do otrzymywania pensji po matce za życia ojca w razie jego niezdolności do pracy i niemożności zapewnienia sierocie utrzymania.

Pensja sieroca po matce wynosi 1/4 część zaopatrzenia emerytalnego matki.

Łączna kwota pensyj sierocych nie może ani sama, ani wraz z pensją wdowią przekraczać wysokości zaopatrzenia emerytalnego, które otrzymywał, lub do którego miałby prawo w chwili śmierci ojciec. Gdyby suma pensyj sierocych albo sama, albo łącznie z pensją wdowią przekraczała wysokość zaopatrzenia emerytalnego, które zmarły ojciec pobierał lub do którego w chwili śmierci miałby prawo, należy zmniejszyć proporcjonalnie pensje sieroce.

§ 116. Żony i dzieci pracowników, powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji, którzy zaginęli na terenie działań wojennych, otrzymują od dnia pierwszego miesiąca następującego po wstrzymaniu uposażenia tymczasową pensję w wysokości należnej im ewentualnie stałej pensji wdowiej lub sierociej. Gdy na podstawie towarzyszących zaginięciu okoliczności istnieje podejrzenie, że zachodzi wypadek dezercji, postanowienia niniejszego paragrafu nie mają zastosowania do czasu stwierdzenia, że wypadek dezercji nie zachodzi.

§ 117. W razie odnalezienia się zaginionego, potrąca się na rzecz monopolu przy wypłacie zaległego uposażenia kwotę, wypłaconą żonie i dzieciom tytułem tymczasowej pensji.

W razie nieodnalezienia się zaginionego w ciągu 3^{1/2} lat, licząc od końca roku kalendarzowego,

w którym podpisano preliminarja pokojowe, żona czy też dzieci powinny przed końcem tego terminu przedstawić orzeczenie sądowe, uznające zaginiętego za zmarłego, lub stwierdzające, że fakt śmierci należy uważać za ustalony. W przeciwnym przypadku pensja tymczasowa zostaje wstrzymana.

Orzeczenie sądowe stanowi podstawę do przyznania pensji stałej.

§ 118. Wdowa nie ma prawa do pensji:

- jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta,
- jeżeli wspólność małżeńska została sądowo rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony.

Dzieci, pozostałe z małżeństwa, zawartego przez emeryta, nie mają prawa do pensji sierociej; dzieci uznane korzystają z prawa do pensji sierociej tylko o tyle, o ile uznanie nastąpiło przed nabyciem prawa do emerytury przez uznającego.

§ 119. Prawo do otrzymywania pensji wdowiej i sierociej rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po tym miesiącu, za który zmarły pracownik (emeryt) otrzymał ostatnio należne uposażenie lub zaopatrzenie emerytalne.

Dla sierot, które przyszły na świat po tym terminie, prawo do pensji rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca po urodzeniu.

Pensje wdowie i sieroce płatne są miesięcznie z góry.

Jeżeli żądanie przyznania pensji wdowiej lub sierociej nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci męża bądź ojca lub matki, należy przyznać pensję wdowią lub sierocą od pierwszego dnia miesiąca po dniu zgłoszenia.

Dyrekcja monopolu, za zgodą Ministra Skarbu, może przyznać pensję wdowią i sierocą od terminu, ustalonego w ustępie 1 niniejszego paragrafu, jeżeli osoby uprawnione wykażą, iż zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie żądania o zaopatrzenie.

§ 120. Prawo do pensji wdowiej lub sierociej gaśnie:

- ze śmiercią wdowy lub sieroty z końcem miesiąca, w którym śmierć nastąpiła,
- w razie ukończenia przez sierotę 18-go roku życia lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego,
- gdy wdowa lub sierota została przez sąd prawomocnie skazana za czyn karygodny, a skazanie pociągnęło za sobą utratę praw publicznych.

Sierotom, odbywającym studja w zakładach naukowych państwowych lub prywatnych z prawem publiczności, przyznaje się pensję sierocą po ukończeniu 18-go roku życia na każdy rok szkolny aż do ukończenia studjów, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24-go roku życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach, może Dyrekcja monopolu za zgodą Ministra Skarbu zezwolić na dalsze pobieranie, a przy niezdolności do pracy na przyznanie pensji sierociej także po ukończeniu 18 bądź 24-go roku życia.

§ 121. Prawo do otrzymywania pensji wdowiej lub sieroczej nie służy:

- a) w razie przebywania wdowy lub sieroty dłużej niż pół roku poza granicami Państwa, albo Wolnego Miasta Gdańska, jeżeli Minister Skarbu nie zezwoli na dalsze otrzymywanie pensji wdowiej lub sieroczej,
- b) w razie utraty obywatelstwa polskiego, z wyjątkiem równoczesnego przyjęcia obywatelstwa gdańskiego,
- c) na czas otrzymywania zaopatrzenia z tytułu śmierci męża (ojca) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa; postanowienie to nie ma zastosowania do wdów po weteranach powstań narodowych, które otrzymują zaopatrzenia na mocy ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212),
- d) na czas zajmowania przez sierotę jakiegokolwiek stanowiska w służbie państwowej, instytucjach państwowych lub służbie samorządowej, do którego jest przywiązane stałe uposażenie,
- e) na czas uwzględnienia sieroty przy wymiarze uposażenia funkcjonariusza państwowego albo zawodowego wojskowego (ojczyma, matki, macochy).

W przypadkach, przewidzianych w niniejszym paragrafie, wypłaca się pensję wdowią lub sierocą od dnia pierwszego miesiąca następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym paragrafie, nie wcześniej jednak, niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o zaopatrzenie.

§ 122. Wdowa, która weszła ponownie w związek małżeński, otrzymuje na swoją prośbę wzamian za pobieraną pensję wdowią albo jednorazową odprawę, albo zachowuje prawo do pensji wdowiej na wypadek ponownego owdowienia.

Zgłoszenie o odprawę winno nastąpić w ciągu 3 miesięcy od dnia zawarcia ponownego małżeństwa.

Odprawa dla wdów w wieku do 45 lat życia wynosi 2-letnią, powyżej zaś tego wieku — jednoroczną kwotę pensji wdowiej.

Gdy wdowa nabydzie prawo do pensji wdowiej z ponownego małżeństwa, otrzymuje w razie ponownego owdowienia, o ile nie otrzymała odprawy po pierwszym owdowieniu, tę pensję wdowią, która jest wyższa, a jeżeli otrzymała odprawę — pensję wdowią, przysługującą z tytułu ponownego małżeństwa.

§ 123. W razie przyznania wdowie zaopatrzenia emerytalnego z tytułu własnej służby, może ona otrzymać tylko jedno zaopatrzenie według swego wyboru.

§ 124. Wdowa po pracowniku, zmarłym w czynnej służbie, nie mająca praw do pensji wdowiej, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości połowy kwoty rocznego uposażenia, służącego za podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego zmarłego męża. W tej samej wysokości otrzymują odprawę sieroty bez ojca i matki w wieku poniżej 18 lat po ojcu czy też matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury z tem ograniczeniem, że jednocześnie

można otrzymać tylko jedną odprawę. W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach, może Dyrekcja monopolu za zgodą Ministra Skarbu przyznać odprawę sierotom także po ukończeniu 18-go roku życia.

Sierotom z różnych małżeństw tego samego pracownika wypłaca się odprawę tylko wtedy, jeżeli wdowa nie skorzystała z tego prawa, albo z prawa tego zrezygnowała na rzecz sierot.

§ 125. W razie śmierci pracownika w czynnej służbie lub na emeryturze, należy się wdowie, która pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, niezależnie od pensji wdowiej lub odprawy, pośmiertne w wysokości 3-miesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego, w myśl § 76.

Pośmiertne należy się w tej samej wysokości wdowcowi, który ze zmarłą pracowniczką monopolu pozostawał we wspólności małżeńskiej.

W braku wdowy (wdowca) uprawnionej (ego) do pośmiertnego, należy się pośmiertne w tej samej wysokości niepodzielnie dzieciom ślubnym, uprawnionym, uznanym i pasierbom zmarłego, o ile zmarły je utrzymywał. W braku wyżej wymienionych członków rodziny, zwraca się udowodnione koszty leczenia i pożrzebu do wysokości pośmiertnego innym krewnym lub osobom postronnym.

§ 126. Pracownik, z którym rozwiązano stosunek służbowy z przyznaniem mu zaopatrzenia emerytalnego, ma prawo do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z rodziną z ostatniego miejsca służbowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze W. M. Gdańska, według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienie z urzędu w służbie czynnej.

Z powyższego prawa przesiedlenia się można skorzystać w ciągu roku, licząc od dnia zwolnienia ze służby pracownika.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach, Dyrekcja monopolu może przyznawać zwrot kosztów jednorazowego przesiedlenia w razie, gdy przesiedlenie nastąpiło po upływie roku od dnia zwolnienia ze służby, a zasły okoliczności, które uzasadniają niedotrzymanie wskazanego w ustępie poprzednim terminu przesiedlenia.

§ 127. Wdowie i sierotom po pracowniku zmarłym w służbie czynnej przysługuje prawo do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się po śmierci pracownika na zasadach analogicznych do wymienionych w § 126.

§ 128. Emerytowany pracownik monopolu psychicznie chory, nie mający prócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być na wniosek odnośnego opiekuna, za zgodą Ministra Skarbu, umieszczony i leczony na koszt monopolu w zakładzie dla umysłowo chorych, przyczem przez cały czas przebywania w takim zakładzie wstrzymuje się wypłatę zaopatrzenia emerytalnego. Żonie i dzieciom takiego emeryta przysługuje za czas jego pobytu w takim zakładzie prawo do pensji wdowiej bądź sieroczej.

§ 129. Zaopatrzenie emerytalne oraz pensje wdowie i sieroce przyznaje się i oblicza na podsta-

wie danych, zawartych w aktach osobowych pracownika i popartych bądź oryginalnymi dokumentami, bądź też uwierzytelnionymi odpisami takich dokumentów.

Jeżeli pracownik albo wdowa lub sierota roszczą sobie prawo do zaopatrzenia emerytalnego bądź pensji wdowiej lub sieroczej w wyższym wymiarze, aniżeli to wynika z danych, zawartych w aktach osobowych pracownika, winni udowodnić swe żądanie dokumentami.

§ 130. Monopole posiadać będą wspólny fundusz emerytalny, którego statut określi Minister Skarbu.

Na rachunek funduszu emerytalnego będą przelewane wkładki emerytalne, wpłacone przez pracowników do monopolów, oraz wkładki przekazywane monopolom przez inne instytucje za pracowników, przechodzących do służby w monopolach.

Na rzecz funduszu emerytalnego ustanawiane będą ponadto dopłaty monopolów w wysokości, która zostanie określona przez Ministra Skarbu po dokonaniu przez monopole obliczenia ubezpieczeniowo-emerytalnego.

Do czasu ustalenia tych dopłat wypłacanie wszystkich świadczeń emerytalnych uskuteczniane będzie z kredytów, przewidzianych w planach finansowo-gospodarczych monopolów.

Sprawę przekazywania wkładek emerytalnych pomiędzy monopolami a innymi instytucjami unormują oddzielne przepisy.

Część V.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 131. Pracowników, mianowanych na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 r. o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoli Spirytusowego (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 363), którzy w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia pozostawali na służbie w Państwowym Monopolu Spirytusowym, należy uważać za pracowników w rozumieniu niniejszego rozporządzenia.

Pracownicy ci otrzymywać będą z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia uposażenie przewidziane w § 76 niniejszego rozporządzenia z dodatkiem, o ile chodzi o pracowników zatrudnionych w m. st. Warszawie, wynikającym z postanowień § 77, odpowiednio do posiadanych grup uposażenia.

§ 132. Pracownicy, pozostający na służbie w monopolach w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, którzy uzyskają na podstawie § 7 zaliczenie do czasu służby i wysługi emerytalnej czasu służby kontraktowej, pełnionej w monopolach bezpośrednio przed związaniem z nimi stosunku służbowego, opartego na przepisach niniejszego rozporządzenia, obowiązani będą opłacić wkładki emerytalne, o których mowa w ustępie przedostatnim § 7 tylko za zaliczaną do czasu służby i wysługi emerytalnej służbę kontraktową odbytą przed dniem 31 grudnia 1927 r.; zaliczenie służby kontraktowej pełnionej po dniu 31 grudnia 1927 r. nie wymaga opłacenia przez nich wspomnianych wkładek.

Postanowienia ustępu poprzedniego mają analogicznie zastosowanie i co do zaliczania pracownikom Państwowego Monopoli Spirytusowego do czasu służby i wysługi emerytalnej czasu służby kontraktowej pełnionej w Państwowym Monopolu Spirytusowym bezpośrednio przed związaniem z nimi stosunku służbowego, opartego na przepisach rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 r. o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoli Spirytusowego (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 363).

Warunek uiszczenia opłaty, przewidzianej w ust. 1 niniejszego paragrafu, nie dotyczy tych pracowników Państwowego Monopoli Spirytusowego, którzy uiszcili we właściwym czasie opłaty, przewidziane w ust. 4 § 158 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 r. o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoli Spirytusowego.

§ 133. Pracownikom, mianowanym na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 r. o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoli Spirytusowego (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 363), którzy w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia pozostawali na służbie w Państwowym Monopolu Spirytusowym, zalicza się do czasu służby lata służby pełnionej w Państwowym Monopolu Spirytusowym wraz z czasem służby lub pracy zawodowej, zaliczonej do wysługi emerytalnej na podstawie powołanego rozporządzenia z dnia 17 maja 1930 r.

Pracownikom Państwowego Monopoli Spirytusowego, którzy pozostawali na służbie w b. rosyjskim zarządzie głównym dochodów niestałych i skarbowej sprzedaży trunków w charakterze pracowników kontraktowych, może Dyrekcja Państwowego Monopoli Spirytusowego za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć cały czas służby, spędzonej w powyższym zarządzie, do wysługi emerytalnej.

§ 134. Emeryci oraz wdowy i sieroty, którym zaopatrzenie emerytalne (pensje wdowie i sierocie) zostało przyznane na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 r. o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoli Spirytusowego, otrzymywać będą nadal to zaopatrzenie bądź pensje wdowie lub sierocie w wymiarze, ustalonym na podstawie dotychczasowych przepisów.

§ 135. Pracownicy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia pozostawali na służbie w Państwowym Monopolu Spirytusowym i posiadali co najmniej 10 lat służby zaliczalnych do wysługi emerytalnej na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 r. o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoli Spirytusowego, a z którymi rozwiązany zostanie stosunek służbowy przed osiągnięciem przez nich wysługi emerytalnej, wymaganej na zasadzie § 93 niniejszego rozporządzenia, uzyskują prawo do zaopatrzenia emerytalnego według zasad, przewidzianych w § 106 niniejszego rozporządzenia, od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu ukończenia przez byłego pracownika Państwowego Monopoli Spirytusowego 60 roku życia w przypadkach, gdy by-

ły pracownik Państwowego Monopoliu Spirytusowego nie uzyskał z tytułu swej późniejszej służby lub pracy, pełnionej po rozwiązaniu z nim stosunku służbowego, jakiegokolwiek innego zaopatrzenia oraz, gdy za tego byłego pracownika nie przekazano z Państwowego Monopoliu Spirytusowego wkładek ubezpieczeniowych.

W przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, pracownikom, którzy w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia pozostawali na służbie w Państwowym Monopoliu Spirytusowym i posiadali co najmniej 10 lat służby zaliczalnej do wysługi emerytalnej na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 r. o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoliu Spirytusowego, w razie rozwiązania z nimi stosunku służbowego przed osiągnięciem wysługi emerytalnej, wymaganej na zasadzie § 93 niniejszego rozporządzenia, może być przyznane zaopatrzenie emerytalne przez Dyрекcję Państwowego Monopoliu Spirytusowego za zgodą Ministra Skarbu.

Pracownikom, o których mowa w ust. 2, zaopatrzenie emerytalne zostanie wymierzone według zasad, przewidzianych w § 106 niniejszego rozporządzenia.

Wdowy i sieroty po pracownikach wymienionych w ust. 2, mają prawo do pensyj wdowich i sierocych w wysokości, określonej §§ 113 bądź 114 według zasad, przewidzianych w § 106 niniejszego rozporządzenia.

§ 136. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1933 roku.

Równocześnie z wejściem w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą, z zastrzeżeniem, wynikającym z postanowień § 134, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 roku o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoliu Spirytusowego (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 363) oraz z dnia 29 kwietnia 1931 roku (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 364), z dnia 3 lipca 1931 roku (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 520), z dnia 24 września 1931 roku (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 735) i z dnia 23 maja 1932 roku (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 442) w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1930 roku o stosunku służbowym pracowników Państwowego Monopoliu Spirytusowego, jako też rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 7 maja 1932 r. o zaszeregowaniu stanowisk służbowych w Państwowym Monopoliu Spirytusowym do grup uposażenia (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 441).

Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*